GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĖ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 239. *Mercurĭ 12 (24) Decemvre* **1884.**

Sĕrmane Ardélŭ, țéră frumósă!

Brașovŭ 11 Decemvre.

Mai ḍilele trecute ne imputá unŭ ḍiarŭ guvernamentalŭ din Clușŭ, că de ce pomenimŭ totdéuna Ardélulŭ deosebitŭ de Ungaria.

Se vede că memoratulŭ ḍiarŭ trăesce în credința, că de când boerii unguresci ardelenĭ, sedușĭ de promisiunile celorŭ din Ungaria, au decretatŭ uniunea necondiționată, Ardélulŭ nu mai esistă.

Adevĕratŭ, că dela 1867 încóce, în actele publice ale administrației unguresci abia se mai face amintire de „părțile Ardelene,“ despre Ardélŭ ca conceptŭ geograficŭ nicĭ pomenire nu mai este.

Acésta însă nu împedecá, ca Ardélulŭ sĕ esiste mai departe nu numai în memoria locuitorilorŭ sĕi, ci și de faptŭ.

Ce se atinge de noi Românii, nicĭ sĕ fi vrutŭ n'amŭ fi pututŭ sĕ uitămŭ măcarŭ unŭ singurŭ momentŭ, în cursulŭ acestorŭ 17 anĭ din urmă, că ne aflămŭ în Ardélŭ.

Amŭ avutŭ multă vreme unŭ comisarŭ regescŭ pentru Ardélŭ, amŭ avutŭ și avemŭ stărĭ și legĭ esceptionale ardelene: lege deosebită electorală, lege deosebită de pressă ș. a. ș. a. Suntemŭ în fine noi, maioritatea absolută a poporațiunei acestei țĕrĭ, supușĭ unui sistemŭ de prigonire cu totulŭ parțialŭ și organele administrative nu mai puținŭ ca pressa maghiară sciu face și facŭ totdéuna deosebire între „valachii transilvănenĭ“ și ceilalțĭ „valachĭ“ din „patria comună.“

Astfelŭ, chiar sĕ nu fi fostŭ noi Românii decișĭ de a luá în apĕrare drepturile străvechĭ autonóme ale acestei țĕrĭ, n'amŭ fi pututŭ sĕ uitămŭ de Ardélŭ. Trebuia sĕ ne aducemŭ aminte de elŭ la fiecare pasŭ, căcĭ miseria în care geme aḍĭ poporulŭ nostru, deși nu isvoresce numai din Ardélŭ, totușĭ nu se póte despărțí de acestŭ conceptŭ geograficŭ.

Insĕ abstragêndŭ cu totulŭ dela noi Românii, talpa țĕrii, memoria Ardélului se păstréză destulŭ de viu, numele acestei nenorocite țĕrĭ se pronunță destulŭ de desŭ chiar de către Maghiarii ardelenĭ. Reminiscințele lorŭ din trecutulŭ acestei țĕrĭ nu sunt atâtŭ de dureróse, ca ale Românilorŭ, și nu numai odată când se sêmtŭ înlăturațĭ și ignorațĭ de către Maghiarii din Ungaria, când își sunt conscii de rolulŭ umilitorŭ ce'lŭ au, ca a cincea rótă la carulŭ statului ungarŭ, oftéză adêncŭ după sĕrmanulŭ Ardélŭ, țéră frumósă!

Nu mai încape îndoiélă, că Maghiarii ardelenĭ sunt aḍĭ desamăgițĭ! Situațiunea Ardealului dela 1865 încóce nu s'a schimbatŭ întru nimicŭ în favórea maghiarismului, dér Ungurii ardelenĭ au devenitŭ adevĕrate slugĭ a celorŭ din Ungaria și trebue sĕ cerșéscă și ei câte unŭ postulețŭ cu pălăria în mână pe la ușile domnilorŭ celorŭ marĭ din Peștă.

Odinióră se lățea din Ardélŭ renumele unorŭ eroi ca Huniade, Bethlen și Rakoczy — ér astăḍĭ i-a mai rĕmasŭ numai renumele, că dă contigentulŭ celŭ mai mare de mamelucĭ. Odinióră se cântá marșulŭ lui Huniade și Rakoczy — astăḍĭ resună numai trista melodiă a lui Banffy Dezsö, Császár Balint ș. a.

Cu aceste cuvinte întroduce ḍiarulŭ „Arad és Vidéke“, despre care ne spune o fóiă din Clușiu, că este escelentŭ redactatŭ, unŭ articulŭ despre Ardealŭ. Elŭ conține unele pasage remarcabile pentru noi. Aprobândŭ atitudinea lui Ugron Gabor, care voiesce a câștigá pe Ungurii din Ardealŭ pentru partida independenței și cea dela 1848, numitulŭ ḍiarŭ face următórele reflecsiunĭ:

„Sĕrmane Ardélŭ, țéră frumósă! Despre tine a cântatŭ Kazincy: „Liberŭ rĕsuflă acum frumosulŭ Ardélŭ.“ Ḍĕu n'ar mai cânta așa, dacă ar trăì aḍĭ și ar vedea, cum a înjugatŭ spiritulŭ erei lui Tisza viața ta publică-politică, cum a coruptŭ societatea ta acea massă de aventurierĭ politicĭ, cari s'au băgatŭ în serviciulŭ guvernului actualŭ spre a'șĭ cautá pâne séu și din pofta de a domni. Patriotului i se scaldă ochii în lacrimĭ, i se întunecă mintea, când vede ce au făcutŭ din acéstă țéră atâtŭ de frumósă. Poporulŭ ei devine din ḍi în ḍi mai sĕracŭ și mai ignorantŭ. Se dedă la jugŭ și devine nesimțitorŭ fată cu libertatea. Elŭ găsesce starea sclăviei din ḍi în ḍi totŭ mai naturală.“

„Ceea ce este însĕ și mai tristŭ, împreună cu inteligența maghiară se pustiesce și poporulŭ maghiarŭ. Și totușĭ dela acestŭ poporŭ depinde cestiunea, décă Ardélulŭ sĕ fie Ungariă, orĭ o parte integrantă a Daco-României, care acum este numai unŭ visŭ, dér ușorŭ póte deveni realitate! Nicĭ că suntemŭ pesimistĭ estremĭ, décă ne tememŭ, că vomŭ perde Ardélulŭ totŭ așa precum amŭ perdutŭ Slavonia și Croația.“

„Pentru starea tristă a Adélului nu putemŭ trage la rĕspundere decâtŭ numai guvernulŭ și partida lui. Acestŭ guvernŭ nu are nicĭ o grije de Ardélŭ. Inaintea lui Ardélulŭ, esistă numai pentru aceea, ca sĕ pótă galvanisa spre o nouă viață pe acele celebrităţĭ ruginite, pe carĭ curentulŭ mai puternicŭ alŭ opiniunei publice din Ungaria le-a suflatŭ de pe scena politică, câștigându-le câte unŭ mandatŭ în câte unŭ cercŭ electoralŭ obscurŭ.“

„Și cronica alegerilorŭ din Ungaria, conține esperiințe destulŭ de triste, dér de o sută de orĭ mai deprimĕtóre suntŭ acelea ce ni le-au adusŭ alegerile din Ardélŭ. Ceea ce la noi este la ordinea ḍilei numai în comitatulŭ Hont și Aradŭ, în Ardélŭ este o stare permanentă și de o mĕsură potențată. Dér relațiunile devinŭ și mai dureróse prin acea împrejurare, că în Ardélŭ nu esistă opiniune publică tare, care sĕ se opuiă acestui curentŭ. Noi putemŭ încă sperá, că lucrurile se vorŭ întórce spre mai bine, pentru-că la noi sunt ómenĭ independențĭ, carĭ primescŭ lupta față cu năsuințele corumpĕtóre ale partidei guvernului, dér în Ardélŭ nu sunt ómenĭ de sine stătătorĭ séu décă și sunt numĕrulŭ lorŭ este micŭ....“

„Nu-i ertatŭ, ca Ardélulŭ, pămêntulŭ acesta clasicŭ alŭ ideii de libertate și de independență națională, sĕ remână și mai departe condamnatŭ la acéstă stare amărîtă politică. Trebue sĕ smulgemŭ Ardélulŭ din mocirla corupțiunei politice și sociale, în care s'a cufundatŭ sub ocârmuirea lui Tisza.....“

Și noi suntemŭ de acordŭ cu fóia maghiară din Aradŭ în ceea ce privesce salvarea Ardealului din noroiulŭ corupțiunei politice și sociale, în care l'a înfundatŭ sistemulŭ actualŭ. Și noi acésta o dorimŭ și pentru acésta luptămŭ.

CRONICA POLITICĂ.

Ḍiarele unguresci fulgeră și tună în contra instituțiunei juriului pressei. Amŭ arĕtatŭ în numerile trecute ce părerĭ are estremistulŭ »Ellenzék« despre modulŭ cum sĕ se astupe gurile foilorŭ naționalitățilorŭ. Acum se ridică alte două foi unguresci totŭ din Clușŭ, și încă guvernamentale, în contra juriului pressei. »Magyar Polgar« își esprimă într'unŭ articulŭ de fondŭ necesitatea, d'a se sustrage câtŭ mai curêndŭ juraților verdictulŭ în privința articulelorŭ încriminate. Mai violențĭ suntŭ microbii dela „Kolozsvári Közlöny.“ Sub titlulŭ: »Inaintea tribunalului cu ei!« cere sĕ se încătușeze mânile presei și ḍice: „Foile valache și săsescĭ pornescŭ în contra nóstră în fiecare ḍi valurĭ formale de înjurăturĭ. Inaintea streinătății ne învinovățescŭ că suntemŭ sĕlbaticĭ și chilălăescŭ după ajutorulŭ consângenilorŭ lorŭ în contra nóstră. Pe lângă cele mai imposibile nedreptățĭ se aruncă 'n drepta și 'n stânga cu cele mai sĕlbatice amenințărĭ. »Sĕ fimŭ atențĭ și sĕ 'nvĕțămŭ din trecutŭ — scriu ele — căcĭ ḍiua rĕsbunării érășĭ se ivesce.« Noi însă le strigămŭ: Nu e nicĭ o lege, care sĕ aducă pe desfrĕnații la înțelepciune? Nicĭ una. Ne dămŭ silința, sĕ restabilimŭ concordia, sĕ ne apropiemŭ cu amiciță de Românŭ și de Sasŭ, căcĭ interesulŭ nostru tuturora cere pace; dar foile valache și săsescĭ se punŭ între noi și ei ca unŭ părete despărțitorŭ, ațîțările lorŭ iau dimensiunĭ totŭ mai marĭ, ele rĕspândescŭ neîncredere și ură. Ceea ce construimŭ aḍi, mâne ele distrugŭ. Ele au deșteptatŭ aspirațiunĭ, care tóte suntŭ crime în contra ideii de statŭ maghiarŭ. Ele întrețĭnŭ legăturĭ cu inimicii noștri din afară, carĭ se fălescŭ în vorbă și în scrisŭ ca maghiarofagĭ. Ele ocolescŭ și iau în rîsŭ ordinațiunile. Dacă Densușanu scrie o carte în Bucurescĭ, din care fiecare rêndŭ sună revoltătorŭ în contra nóstră și guvernulă ungurescŭ o opresce, foile valache indigene dau ordinațiunei cu piciorulŭ și reproducŭ cartea în foiletonŭ.«

Teroriștii din Clușiu n'au altă durere mai mare, decâtŭ ca foilorŭ valache și săsescĭ sĕ li se bage pumnu în gură, ca sĕ nu mai aibă nasŭ a da pe față prigonirile.

*

De când parlamentulŭ germanŭ a refusatŭ principelui Bismark suma cerută pentru unŭ nou postŭ de directorŭ în ministerulŭ de esterne, indispositiunea cancelarului a datŭ ansă la diferite faime. Intre altele se vorbesce, că Bismark are de gândŭ a întreprinde o călătoriă mai lungă în sudulŭ Europei și oficioșii descriu acum lucrulŭ așa, ca și când cancelarulŭ prin votulŭ negativŭ alŭ Reichstagului ar fi împedecatŭ de a'șĭ căuta de sănĕtate și a se recreá într'o călĕtoriă, din causă că n'are destule puterĭ, care sĕ-lŭ pótă înlocuí în oficiulŭ de esterne. O altă versiune spune, că Bismarck ar ave de gândŭ a petrece pe nevastă-sa, care sufere de stomacŭ. S'a lățitŭ și faima că dênsulŭ vrea sĕ mérgă la Parisŭ. C'unŭ cuvêntŭ planurile de călĕtoriă ale cancelarului preocupă multŭ pe politicii și diplomații.

Din incidentulŭ votului respingĕtorŭ memoratŭ alŭ parlamentului, prințulŭ Bismarck a primitŭ adrese de încredere și de aderență din fórte multe părțĭ. Ḍiarulŭ »Post« publică acum o scrisóre, prin care cancelarulŭ mulțămesce pentru aceste doveḍĭ de încredere ḍicêndŭ, că ele îlŭ încuragiază »de a perseverá în luptă contra partidelorŭ, carĭ prin neînțelegerile din sinulŭ lorŭ și prin opositiunea lorŭ contra guvernului amenință unitatea, câștigată cu marĭ jertfe «

*

Scimŭ că între Bulgaria și Serbia esistă neînțelegerĭ în privința regulărei definitive a granițelorŭ, conformŭ tractatului dela Berlinŭ. Ḍilele trecute sora prințului Bulgariei Alexandru luà ea însașĭ inițiativa spre a stabili o înțelegere între Serbia și Bulgaria și merse în scopulŭ acesta la curtea din Belgradŭ. I-a și succesŭ de a aplaná diferențele. Negoțiările ce au urmatŭ între prințulŭ Alexandru și regele Milan au avutŭ unŭ bunŭ resultatŭ Dér guvernulŭ bulgarŭ a respinsŭ categoricŭ propunerile sêrbescĭ și n'a făcutŭ nicĭ o contra-propositiune. Se ḍice că Germania, Austro-Ungaria și Rusia au sprijinitŭ negoțiările memorate, dér Mephisto, care a stricatŭ totulŭ, a fostŭ agentulŭ rusescŭ dela Sofia. Nu înțelegemŭ cum guvernulŭ rusescŭ de o parte se declară solidarŭ cu celŭ din Viena și Berlinŭ, pe când de altă parte agenții lui strică tótă tréba. Pentru acésta nu mai era de lipsă comedia dela Skiernevice.

Manifestulŭ comitetului albanesŭ din Dibra.

Comitetulŭ naționalŭ albanesŭ din Dibra a adresatŭ Europii următorulŭ apelŭ:

»De la epoca congresului din Berlinŭ, fii Albaniei n'au încetatŭ d'a adresa apelurĭ la bunăvoința și dreptatea puterilorŭ europene, cerêndu-le a se bucura și ei de aceleșĭ privelegii, pe care Turcia s'a vĕḑutŭ nevoită a le concede popórelorŭ creștine din peninsula Balcanilorŭ.

»Referindu-ne la articululŭ 23 din tactatulŭ din Berlinŭ, amŭ credutŭ că o nouă éră de prosperitate și de progresŭ venise pentru nenorocita nóstră țéră. Noi nu ne putémŭ închipui, că înalta Pórtă ar refusa sĕ asculte de acestŭ ordinŭ, demonstrândŭ astfelŭ că Europa a părăsitŭ Albania în mâna nenorocitei sale sorțĭ. Nu putemŭ crede, că congresulŭ din Berlinŭ ne-a uitatŭ. Din contră credemŭ, că Albania încă e cuprinsă în stipulațiunile articulului 23 din tractatulŭ din Berlinŭ. Cu tóte acestea, nicĭ una din prescripțiunile acestui articulŭ nu s'a esecutatŭ încă în țéra nóstră de cătră guvernulŭ turcescŭ, care refusă de a asculta de cererile nóstre și de a se conforma ordinelorŭ Europii. Prin urmare, guvernulŭ otomanŭ nu mai e guvernulŭ legitimŭ alŭ Albaniei, așa precum ar fi, dacă elŭ ar fi realisatŭ reformele promise. Refusândŭ sĕ esecute aceste reforme, elŭ, din acestŭ faptŭ, a perdutŭ drepturile sale de autoritate asupra Albaniei. Existența acestui guvernŭ este o usurpațiune contrară minții sănătóse, nelegală, funestă. Așadér este datoria nóstră, sĕ constituimŭ o putere legitimă și sĕ proclamămŭ independența nóstră.«

Acestŭ manifestŭ l'au adresatŭ puterilorŭ Albanesii, ne mai putêndŭ suferi despotismulŭ guvernului turcescŭ, care arestéză și exiléză pe notabilii albanesĭ, fiindcă cerŭ sĕ li se îndulcéscă sórtea. Nenorocirea e, că Albanesii suntŭ divisațĭ din causa rivalităților religióse și antagonismelorŭ de rasă. Ei suntŭ divisațĭ în mohamedanĭ catolicĭ și ortodoxĭ de o parte și în Țachĭ de altă parte. De aci provinŭ și desele agitațiunĭ, care numai bine nu potŭ aduce Turciei.

SCIRILE ḐILEI.

Pretorulŭ Marosovszky, directorulŭ gimnasialŭ Bilmann și profesorulŭ Dengi s'au dusŭ ca comisiune oficială în cancelaria comunei bisericescĭ române gr. or din Lugoșŭ și au pusŭ mâna pe biblioteca »Societății de cultură a studenților românĭ« dela gimnasiulŭ de acolo. Fiind-că președintele a declaratŭ, că numai forței va cedá, ușa a fostŭ spartă de unŭ lăcătușĭ, s'a luatŭ biblioteca după inventarŭ și s'a căratŭ de acolo.

Misiunea culturală maghiară se ilustréză în fiecare ḑi prin acte de vandalismŭ.

—0—

Érășĭ a sositŭ în Buda-Pesta unŭ téncŭ de scrisorĭ dela Ludovicŭ Kossuth. Fericitulŭ, care are favorulŭ de a le ceti mai ânteiu, este Helffy Ignacz, căruia îi sunt adresate. In scrisórea din urmă, Kossuth laudă purtarea partidei independente, mai alesŭ aceea a membrilorŭ sĕi junĭ, cu ocasiunea desbaterii bugetare, și vorbesce într'unŭ modŭ fórte recunoscĕtorŭ de Ugron Gábor și de Harmann Otto.

—0—

Ḑilele acestea a mersŭ o deputațiune din Ersek Ujvár (Neuhäusel) la primatele Simor în Strigoniu, spre a se plânge, că preotulŭ lorŭ lasă sĕ se cânte unguresce la liturgiile de diminéță. Obiceiulŭ a fostŭ până acum, de a se cântá în limba slovacă, însă se vede că bieții Slovacĭ au datŭ de unŭ așa numitŭ popă „patrioticŭ", póte că chiar maghiarŭ, care a credutŭ, că ar fi bine a face sfêrșitŭ acestorŭ năsuințe slave în biserică. La roratele (liturgiile de diminéță în postulŭ crăciunului la catolicĭ) din anulŭ acesta deja a lăsatŭ sĕ se cânte unguresce, ceea ce însĕ n'a convenitŭ nicĭdecum bisericanilorŭ, deórece s'au hotărîtŭ sĕ mérgă la primatele, ca sĕ céră sĕ ordone preotului, de a lăsá sĕ se cânte și în viitorŭ în limba slovacă. Nu scimŭ ce resultatŭ au dobênditŭ Slovacii din Neuhäusel.

—0—

In Aradŭ au începutŭ a se ținé conferințe literare în fiecare Duminecă în sala institutului teol. pedag. De asemenea se țінŭ conferințe literare în Sibiu în folosulŭ scólei sucundare de fete ce se va înființa.

—0—

In séra de 5 Decemvre, MM. LL. Regele și Regina României au asistatŭ, în sala Teatrului naționalŭ, la balulŭ cu tombolă, organisatŭ în folosulŭ săracilorŭ de societatea de bine-facere »Elisavata« sub patronagiulŭ M. S. Reginei. Majestățile Lor, după ce au fostŭ primite la sosire de d-nii membri ai comitetului societății, în capulŭ cărora se afla principele D. Ghika, care a oferitŭ Reginei unŭ frumosŭ buchetŭ de florĭ, au făcutŭ intrarea Lorŭ în sala balului în mijloculŭ unei mulțimĭ compacte ce se îndesa prin parterulŭ și logile teatrului. Representanții Puterilorŭ străine, d-nii miniștri, mai mulțĭ membri ai corpurilorŭ legiuitóre, diferitele autorităţĭ civile și militare erau presințĭ la acéstă serbare, la strĕlucirea și reușita căreia societatea Bucurescilorŭ, luată în diferitele ei trepte, s'a întrecutŭ a contribui, sciindŭ că produsulŭ seratei are a face bucuria săracilorŭ. Tóte dómnele purtau costumulŭ naționalŭ, care, prin varietatea colorilorŭ și lucirea ornamentelorŭ, oferea privirea cea mai înveselitóre. Danțurile, între cari s'au executatŭ mai multe jocurĭ naționale, au fostŭ fórte animate, și tombola, la care au luatŭ parte Majestățile Lorŭ, a avutŭ totŭ succesulŭ doritŭ. Auguștii Suveranĭ s'au retrasŭ pe la orele 2, ér balulŭ a urmatŭ cu multă veseliă până la orele 4 din nópte.

—0—

Lucas Jauner, care a defraudatŭ peste 2 milióne fl. din casa băncii de escomatŭ austriace, s'a găsitŭ mortŭ în Kierling lângă Viena; s'a împușcatŭ c'unŭ revolverŭ. S'au găsitŭ la elŭ 24 fl. 21 cr. și o scrisóre, în care Jauner învinovățesce pe casierulŭ Kuffler, că elŭ e causa nenorocirii.

—0—

După unŭ ordinŭ alŭ împĕratului germanŭ, oficerii regimentului prusianŭ de husarĭ »Impĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ alŭ Austriei« Nr. 16, precum și oficerii regimentului prusianŭ de ulanĭ »Impĕratulŭ Alexandru III alŭ Rusiei« Nr. 1, vorŭ purta pe șinórele epoletelorŭ inițialele numelorŭ șefilorŭ lorŭ.

—0—

Cu tótă desmințirea dată de »Darmst. Ztg.,« principesa Elisaveta, soția marelui principe Sergiu alŭ Rusiei, se va divorța de bărbatulŭ sĕu și se va întórce în Darmstadt.

—0—

D. G. Bozianu, cofetarŭ în Brașovŭ, ne-a comunicatŭ o scrisóre ce a primit'o din secretariatulŭ cabinetului princesei de corónă, archiducesei Stefania, prin care A Sa îșĭ esprimă recunoscința pentru escelentele producte de cofetăriă ale d-lui G. Bozianu.

Felicitămŭ pe d. Bozianu pentru sucesele muncei sale.

—0—

Damele din Paris pórtă, atârnate la brățare și ca broșe, „revolvere" în miniatură, în onórea d-nei Clovis Huges.

—0—

Aflămŭ, că concertulŭ Brassin se va da în sala scólei evangelice de fetiție, fiindŭ sala dela Nr. 1 deja ocupată. Programa se póte vedé între anunțurile de pe pagina a patra.

—0—

Astă séră se va juca la teatrulŭ germanŭ pentru a doua óră *„Die Africareise,"* operetă fantastică în trei părțĭ.

CORESPONDENȚA NÓSTRĂ DIN COMITATE.

Făgărașŭ, în 18 Decemvre 1884.

Era unŭ timpŭ când nu se mai scria mai nimica din țéra Oltului, astfelŭ încâtŭ, décă alții nu s'arŭ fi ocupatŭ de noi, lumea ar fi credutŭ că suntemŭ cei mai fericițĭ. Curêndŭ după aceea a începutŭ însĕ a rĕsări câte o corespondență de icĭ de colo cu scopŭ de a ne limpeḑi situațiunea.

Astăḑĭ ne sciu toțĭ — carĭ s'au interesatŭ câtŭ de puținŭ de sórtea nóstră — isprăvile nóstre politice și preste totŭ decădința morală și materială a poporului lăsatŭ în mâna sorții de aceia, cărora le place la tóte ocasiunile a se crede pe sine de conducĕtorii poporului, — o armă, care o întrebuințéză ca cu atâtŭ mai vêrtosŭ sĕ-șĭ pótă continua gheșeftăriile îndreptate chiar în contra acestui poporŭ.

Acestŭ poporŭ, amăgitŭ și speculatŭ de streinĭ și după aceea amăgitŭ și înșelatŭ de fii sĕi, a începutŭ cu încetulŭ a perde credința în esistința unui bine, încâtŭ fără celŭ mai micŭ interesŭ privesce situațiunea și se lasă cu totului totŭ în mâna sorții. Acéstă stare de lucrurĭ a netedzitŭ și mai bine terenulŭ, ca cărturarii noștri, profitândŭ de acéstă nepăsare a poporului, sĕ-șĭ câștige totŭ mai multŭ terenŭ de speculă și ca resultatŭ alŭ acestei specule putemŭ sĕ numĕrămŭ, cu puține escepțiunĭ, că din nimica astăḑĭ dispunŭ de averĭ marĭ.

Pentru binele poporului însă ce-au făcutŭ? Nimica, absolutŭ nimica! In parte mare au contribuitŭ însă la ruina lui lucrândŭ mână în mână cu inimicii lui și cu jidănimea, care și-a făcutŭ din țéra Oltului aprópe o Palestină.

Lucru de miratŭ este, — de care noi însă nu ne mai mirămŭ — că decâte orĭ vre unŭ cărturarŭ fiu alŭ acestui comitatŭ și-a ridicatŭ vocea — pentru de a ocroti pe poporŭ — pentru adevĕrŭ și dreptate, a fostŭ persecutatŭ și denunțatŭ ca mare făcĕtorŭ de rele, astfelŭ încâtŭ mai curêndŭ séu mai târḑiu a trebuitŭ sĕ-șĭ părăséscă casa și masa din țéra lui și sĕ-șĭ caute pânea de tóte ḑilele în alte părțĭ.....

Póte că nu luamŭ în mână péna, și astfelŭ sĕ'mĭ mai revocŭ în memoriă atâtea suvenirĭ triste și totodată durerósе pentru noi, décă în ḑiua de Sf. Niculae, 17 Decemvre a. c. nu așŭ fi fostŭ martorŭ unei scene și mai dureróse, întâmplată în biserica nóstră gr. ort. din Făgărașŭ.

Acestŭ scandalŭ provocatŭ în casa lui Dumneḑeu încă îșĭ are originea în planulŭ nefastŭ alŭ unorŭ domnĭ de ai noștri, ca pe viitorŭ sĕ'șĭ acvireze unŭ omŭ de alŭ lorŭ în oficiulŭ de protopopŭ în Făgărașŭ. Planulŭ li s'a sfetitŭ de minune până aci, căcĭ devenindŭ postulŭ de protopopŭ vacantŭ prin resignarea bĕtrânului protopopŭ, Petru Popescu, — omulŭ multŭ doritŭ și așteptatŭ s'a aflatŭ în persóna părintelui Iuliu Danŭ, parochŭ archidiecesanŭ alŭ Metropoliei din Sibiiu.

Poporulŭ gr. ort. din Făgărașŭ, îndată ce a înțelesŭ de dimisionarea bĕtrânului din oficiulŭ de protopopŭ; a înaintatŭ o rugare cătră Esceleața Sa Metropolitnlŭ și consistoriulŭ din Sibiiu, în care a cerutŭ espresŭ că, décă se va primí demisiunea bĕtrânului, dorința lorŭ este, ca îndată sĕ se pună le cale întregirea tractului prin alegere, ér nu prin denumire. Rugarea acésta se vede, că s'a trecutŭ cu vederea, căcĭ părintele Danŭ a venitŭ în Făgărașŭ, cu unŭ busunarŭ plinŭ de circulare dela Escelența Sa Metropolitulŭ, adresate cătră preoțimea și poporulŭ nostru tractualŭ, prin care aducêndŭ casulŭ la cunoscință îĭ provócă ca pe viitorŭ sĕ se adreseze în afacerĭ protopopescĭ cătră noulŭ parochŭ, acuma administratorŭ protopopescŭ.

Nu multŭ după aceea părintele administratorŭ îĭ mai înmânéză bĕtrânului protopopŭ unŭ ordinŭ mai înaltŭ, prin care dênsulŭ, fără de a cere, este ridicatŭ și din postulŭ de preotŭ din Făgărașŭ, avêndŭ de a predá tóte în séma noului administratorŭ. Urmarea a fostŭ că, pelângă tótă remonstrațiunea bĕtrânului protopopŭ și a poporului întregŭ la Escelența Sa Metropolitulŭ și consistoriulŭ archidiecesanŭ, noulŭ administratorŭ și-a încercatŭ norocul încă în cele două sĕptĕmânĭ înainte, ca sĕ se introducă în parochiă. Cu acea ocasiune fiindŭ poporŭ tare puținŭ în biserică, mai numai aderinții dênsului, nu s'a întêmplatŭ ceva mai demnŭ de însemnatŭ, ci totulŭ s'a mărginitŭ pe lângă obiecțiunile parochianului Neculae Toma: că dênșii neavêndŭ nicĭ o cunoscință despre afacerea acésta și că după legile nóstre bisericescĭ nu se potŭ substitui preoțĭ fără de a se consulta și voința poporului, așa dênsulŭ nu'lŭ póte recunósce ca atare până nu se va urma întru tóte conformŭ legei. Pentru acestŭ resonamentŭ legalŭ, susŭ numitulŭ parochianŭ a fostŭ amenințatŭ cu închisóre pe 5 lunĭ și cu acésta s'a finitŭ totulŭ în aceea ḑi.

Poporulŭ, auḑindŭ de acésta, a înaintatŭ de nou o rugare la Escelența Sa Metropolitulŭ, ca sĕ'șĭ revóce ordinulŭ acela, prin care părintele administratorŭ este denumitŭ parochŭ în Făgărașŭ și totdeodotă a pusŭ în vedere Escelenției Sale Mitropolitului, că dênșii nu'lŭ vorŭ suferi în biserică până când nu se va resolva cererea lorŭ. Dér și acésta rĕmase fără nicĭ unŭ resultatŭ, căcĭ până în presentŭ nu li s'a datŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ.

Era dară de prevĕḑutŭ, că are sĕ se întêmple unŭ scandalŭ mare în biserică, décă părintele administratorŭ va insistá pelângă parochiă. Scandalulŭ s'a și întêmplatŭ în ḑiua de Sf. Niculae, provocatŭ fiindŭ prin purcederea cea fără de tactŭ a părintelui administratorŭ, care basatŭ pre sprijinulŭ sateliților sĕi a purcesŭ tocmai ca și când dênsulŭ ar fi păstorulŭ unei turme necuvêntătóre.

Finindu-se serviciulŭ divinŭ, prim-curatorulŭ a începutŭ sĕ vorbéscă poporului cam cu blândețe în causa acestei întregirĭ neașteptate a parochiei; părintele administratorŭ a eșitŭ însă ca unŭ atletŭ în mijloculŭ bisericei și, dândŭ cu piciorulŭ în pămêntŭ, a opritŭ pe vorbitorŭ, amenințându-lŭ cu felŭ de felŭ de cuvinte. Atuncĭ întregŭ poporulŭ ca dintr'o gură a începutŭ sĕ'ĭ strige: „Afară! Nouĕ nu ne trebuescĭ!" etc. etc. Scandalulŭ a ajunsŭ la culme, când părintele administratorŭ a amenințatŭ, că va întrebuința chiar forța armată și totŭ va fi parochŭ în Făgărașŭ. Acéstă promisiune nerumegată a părintelui administratorŭ a provocatŭ felŭ de felŭ de dialogurĭ, din carĭ espresiunile necuviincióse în casa lui Dumneḑeu încă n'au lipsitŭ.

Scandalulŭ s'a finitŭ prin aceea, că poporulŭ în fața părintelui administratorŭ a încuiatŭ ușa și a predatŭ cheia prim-curatorelui spre păstrare.

Étă, d-le Redactorŭ, întêmplărĭ tare neestetice, provocate de aceia carĭ nicĭ decâtŭ n'au intenționatŭ binele poporului lucrândŭ în susŭ și în josŭ, pentru ca sĕ aducă la cârma unui protopopiatŭ negligeatŭ tocmai o persónă cu nicĭ unŭ trecutŭ și cu puțină speranță de unŭ viitorŭ.

Durerea nóstră este însĕ cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ vedemŭ, că pe tinerii noștri deplinŭ cualificațĭ și cu merite pentru biserică și scólă, îi delătură și astfelŭ îi aduce în desnădăjduire.

Tóte însĕ se reducŭ la acea împrejurare, că nu le place domnilorŭ noștri lumina, căcĭ la lumină se descoperŭ faptele dênșilorŭ cele puținŭ recomandabile.«

UNŬ FĂGĂRĂȘANŬ.

Israeliți românĭ în America.

Se scie că mai mulțĭ Israelițĭ au plecatŭ din România în America. »Fraternitatea« primesce în acéstă privință următórele scirĭ din Montreal în Canada. Acolo se află unŭ numĕrŭ însemnatŭ de tinerĭ israelițĭ Românĭ venițĭ din tóte unghiurile țĕrii. Unulŭ din ei d. I. B. Weisler, venitŭ de curêndŭ din Romanŭ, din locŭ bacauanŭ, a avutŭ nemerita ideă de a provocá pe compatrioțiĭ sĕi a înființa o societate. Spiritulŭ de asociare în America fiind fórte viu și guvernulŭ încurajândŭ societățile, ea s'a realisatŭ curêndŭ sub denumirea de »Societatea israelită-română Stern« și a căpĕtatŭ înalta aprobare a guvernului, acordându-i drepturile unei comunități, adică dreptulŭ de a elibera acte de nascere și de înmormêntare, de a da cununia civilă și religiósă, de a judecá pe membrii, și hotărîrile tribunalului ei sĕ fie valabile pentru guvernŭ și esecutate de autoritățile competinte, cum și alte drepturĭ. Treĭ-ḑecĭ și duoi de tinerĭ evrei din România s'au înscrisŭ deja în acéstă

societate și se vorŭ înscrie de sigurŭ și ceilațĭ. D. I. B. Weisler s'a alesŭ ca președinte alŭ societății sĕu mai bine ȩisŭ alŭ comunității nouĕ formate. Primulŭ planŭ alŭ societății e de a realisá unŭ cimitirŭ și o sinagogă, pentru care speră a căpĕta ofrande chiar din România.

Atentatulŭ dela Niederwald.

Critice timpurĭ suntŭ acestea în care trăimŭ. Orĭ încătrău te întorcĭ nu dai de câtŭ de complotiștĭ, de conspiratorĭ și urzitorĭ de atentate. Organismulŭ stateloŕŭ europene sufere de o bólă grea și veche, se cere o cură radicală, pentru că cu mijlóce paliative nu se vorŭ puté delăturá relele morale, sociale și economice nicĭ într'unŭ chipŭ. Organisațiunea actuală socială are o grămadă de dușmanĭ, carĭ caută cu tóte mijlócele sĕ rĕstórne basele ei. Unii dintre dușmanii aceștia se numescŭ socialiștĭ, socialĭ-democrațĭ, comuniștĭ, alții nihiliștĭ și alții anarchiștĭ. In fondŭ toțĭ se unescŭ în aceea, că organisațiunea actuala socială este rea și nedreptă. Toțĭ luptă cu acelŭ zelŭ, fanatismŭ și perseveranță la rĕsturnarea stărei actuale, numai câtŭ unele nuanțe vorŭ sĕ ajungă la scopŭ pe o cale mai puținŭ forțată și cu mai puține sacrificii în avere și în viață omenéscă, pe când alții, cum suntŭ nihiliștii și anarchiștii, nu se sparia de nicĭ unŭ mijlocŭ, fie elŭ câtŭ de înspăimêntătorŭ, pentru că după cum se vede din mărturisirile lorŭ înaintea tribunalelorŭ, principiulŭ lorŭ este sĕ ajungă la scopŭ prin terórе, distrucțiune, ferŭ și prin focŭ, c'unŭ cuvêntŭ, sĕ distrugă totŭ ce le stă în cale ca o lavină, care culcă totŭ la pămêntŭ, ce întêlnesce în drumulŭ sĕu.

Societatea nu va puté învinge ușorŭ pe anarchiștĭ, carĭ numĕră în șirurile sale adepțĭ ca Reinsdorf, care în fața morții declară cu o hotărîre admirabilă; »De așŭ avé o miă de capete, bucurosŭ le-aș pune pe butucŭ, ca sĕ mi le taiă, spre a face sĕ triumfeze causa mea.« In acești ómenĭ se vede acea admirabilă abnegațiune, care se vedea în primii martirĭ ai crucii, carĭ mergeau la mórte cu celŭ mai mare entusiasmŭ. De fanatismŭ suntŭ conduși și adepții anarchismului și ai nihilismului, ca și martirii tuturorŭ credințelorŭ religióse. Fanatismulŭ socialŭ și politicŭ este totŭ așa de destructivŭ, de periculosŭ și de turbatŭ ca și celŭ religiosŭ.

După acéstă mică întroducere sĕ trecemŭ la obiectulŭ indicatŭ în fruntea acestui articulŭ. In ȩilele acestea s'a tractatŭ la Lipsca înaintea tribunalului unŭ procesŭ despre unŭ atentatŭ, care au voitŭ sĕ-lŭ esecuteze cu dinamită nisce anarchiștĭ germanĭ cu ocasiunea înaugurării monumentului din Niederwald, când veniseră la acéstă festivitate o grămadă de prințĭ germanĭ în frunte cu împĕratulŭ Germaniei. Ȩiarulŭ „N. freie Presse« din 21 Decemvre n. publică despre acestŭ atentatŭ unŭ articolŭ importantŭ, ce'lŭ redroducemŭ și noi în următórele:

»Nu trebue sĕ fie omulŭ sentimentalŭ!« Napoleonŭ celŭ dintêiu sĕ fi ȩisŭ aceste cuvinte, când a pusŭ sĕ otrăvéscă pe bolnavii și pe răniții armatei sale din Egipetŭ, pe carĭ nu-i putea transportá așa de iute, ca sĕ nu cadă în mânile dușmanului barbarŭ. Mĕsura póte era umană, căcĭ Mamelucii nu cruțau nicĭ p'unŭ prisonierŭ, și totușĭ toțĭ istoriografii bonapartiștĭ și-au pusŭ tóte silințele, ca sĕ scape pe eroulŭ lorŭ de acusațiune, declarândŭ că este o calumniă rĕutăciósă a adversarilorŭ sĕi politicĭ. Lumea nu le crede și ține morțișŭ pe lângă tradițiune și pelângă părerea aceea, că primulŭ consulŭ a escusatŭ atuncĭ într'adevĕrŭ, în brutalitatea sa, omorulŭ atâtorŭ patrioțĭ prin frasa rece și nemilósă, care adeseorĭ o avea în gură: »Nu trebue sĕ fie omulŭ sentimentalŭ!«

„In ȩilele acestea eră s'a auȩitŭ acéstă frasă și într'o aplicațiune multŭ mai brutală, decâtŭ i-a datŭ ei Napoleonŭ. De astădată n'a eșitŭ din gura unui comandantŭ, a cărui chiămare face, sĕ apară naturală órecare indiferență către viața omenéscă, ci de pe buzele unui simplu muncitorŭ, nu în tabĕră, ci în sala tribunalului. Celŭ ce a pronunțatŭ aceste cuvinte a fostŭ acelŭ Reinsdorf, care este autorulŭ principalŭ alŭ atentatului dela Niederwald, nimicitŭ printr'o norocósă întêmplare, sĕu prin căința unui complice. Reinsdorf se află încă cu șépte conplicĭ înaintea tribunalului din Lipsca. Elŭ se servì de aceste cuvinte spre a arăta disprețulŭ celŭ mare pentru viața omenéscă. Președintele l'a întrebatŭ, décă prin esplosiunĭ a vrutŭ sĕ omóre anumite persóne prințiare, și dênsulŭ rĕspunse liniștitŭ: »Imĭ era idiferentŭ pe cine l'ar fi pututŭ nimeri — nu trebue sĕ fie omulŭ sentimentalŭ!«

»Omulŭ acesta s'a caracterisatŭ [cu aceste cuvinte pe sine și causa sa. Elŭ este unulŭ dintre acei fanaticĭ desperațĭ, unulŭ dintre acei dușmanĭ înverșunațĭ și cuprinșĭ de unŭ delirŭ epidemicŭ destructivŭ în contra ordinei actuale sociale, carĭ sub numele de anarchiștĭ formézá aparițiunea cea mai ciudată și mai tristă în viața actuală politică. Noi am vĕȩutŭ mai deunăȩile douĕ esemplare de acestŭ felŭ în Viena. Reinsdorf se deosibesce de Kammerer și de Stellmacher numai printr'o cultură mai înaltă și printr'o desteritate mai mare în espresiune. Vederile sale, posițiunea sa este totŭ aceea. Elŭ este ca și ei unŭ luptătorŭ înfocatŭ în lupta de esterminare în contra societății actuale omenescĭ. Elŭ voesce sĕ ducă mórtea și spaima în șirurile dușmanilorŭ fără a avé unŭ scopŭ anumitŭ. Elŭ, după spusa unui complice alŭ sĕu, a stăruitŭ ca viața bĕtrânului împĕratŭ și a prințului de corónă sĕ fie cruțată. Elŭ nu este cosmopolitŭ după cum suntŭ anarchiștii, din contră elŭ intonà în pertractare patriotismulŭ sĕu germanŭ, care nu i-a concesŭ, ca sĕ lase opera eliberării în mânile lucrătorilorŭ francesĭ. Nu i se póte denega órecare admirațiune resoluțiunei, cu care merge în fața morții, și lealității rece, care o desvoltă în fața judecătorilorŭ. Unŭ omŭ, care în fața morții ȩice: »De așŭ avé o miă de capete, bucurosŭ le-așŭ pune pe butucŭ, numai sĕ potŭ face, ca sĕ triumfeze causa mea,“ unŭ astfelŭ de omŭ nu este de desprețuitŭ chiarŭ și atuncĭ, când scopurile lui suntŭ detestabile și nebune. Politiculŭ cu tóte astea nu póte avé nicĭ o milă cu anarchiștii, pentru că ei formézá unŭ pericolŭ îngrozitorŭ și societatea trebue sĕ se apere în contra lorŭ. Celŭ multŭ psihologicesce ilŭ va interesá că acestĭ fanaticĭ, de carì astăȩĭ nu suntŭ mulțĭ, se folosescŭ de mijlóce atâtŭ de greșite spre a'șĭ ajunge scopulŭ.

»Anarchiștii, deși rĕsarŭ mai cu sémă din socialiștĭ, n'au nimicŭ comunŭ cu aceștia. O modificațiune a relațiunilorŭ actuale sociale voescŭ și democrații socialĭ, dér ei o voescŭ, după cum a ȩisŭ Reinsdorf, prin lupta electorală. Ce progrese au făcutŭ socialii-democrații în Germania, au arătatŭ alegerile ultime parlamentare. Până când socialiștii se luptă pe terenulŭ legalŭ, nu li se póte arunca în față acelea ocărĭ ca anarchiștilorŭ. Anarchiștii n'au nicĭ unŭ programŭ politicŭ, căcĭ turbarea órbă în contra vieții și a proprietății nu se póte numí programŭ. Ei suntŭ chiar dușmanii cei mai rĕi ai democrației sociale, căcĭ asupra acestora cade de multe-orĭ câte o umbră négră dela faptele cele urîte ale anarchiștilorŭ, în contra căreia nu se potŭ apĕra din destulŭ. Socialistulŭ are o icónă bine determinată despre statŭ și despre societate. Elŭ scie ce vrea. Anarchistulŭ nu se interesézá de ceea ce va fi, numai sĕ pótă resturna fundamentele pe carĭ se basézá ordinea actuală a societății.

»Democrația socială se luptă cu clară consciință în contra domnirei capitalului; anarchistii turbézá ca animalele sĕlbatice, fără de minte, și suntŭ cu totulŭ incapabilĭ de-a recunósce, că prin faptele lorŭ sângeróse și prin atentatele lorŭ dobêndescŭ numai contrariulŭ dela ce voiescŭ. Intențiunea lorŭ e de a lăți spaimă. Cine se sparie însĕ mai mulŭ de semnele de viață, ce le dau frații dinamitiștĭ? Statulŭ pe care voiescŭ sĕ-lŭ distrugă, principii, pe carĭ îi amenință? Nicĭ decum. Statulŭ este aȩi încă o putere așa de mare, încâtŭ nu'i mai pasă multŭ (?) de cățĭva fanaticĭ, carĭ caută a'lŭ impiedecá în mersulŭ sĕu liniștitŭ. Principii însĕ suntŭ apĕrațĭ cu mai marĭ precauțiunĭ ca vreodată de atentate. Ei n'au causă a-șĭ teme viața! Cu atâtŭ mai multŭ însĕ trebue sĕ și-o temă burgesulŭ și lucrătorulŭ, care nu mai e sigurŭ, la nici-o festivitate, la nici-o adunare de poporŭ, de mâna scelerată a vr'unui fanaticŭ, care e gata a duce mórte și stricăciune în șirurile poporului. Anarchiștii ducŭ prin urmare spaima nu atâtŭ în castelurile principilorŭ, câtŭ mai multŭ în casele burgesilorŭ, carĭ apoi aprobă tóte mĕsurile siguranței publice.

»Nu vei puté însă nicĭ decum convinge pe anarchiștĭ de nebunia lorŭ și nu vorŭ sĕ scie nimicŭ de aceea, că societatea actuală are și ea unŭ dreptŭ de a esistá. Ei nu vorŭ sĕ scie de nicĭ unŭ dreptŭ și chiar și de drepturile omului vorbescŭ arareorĭ. Pentru ei lupta ce-o pórtă în contra statului și a societății este lupta pentru putere. După ce din norocire suntŭ așa de puținĭ la numĕrŭ, este acésta nebunia lorŭ cea mai mare. »Décă amŭ avé la disposițiă câteva corpurĭ de armată, ȩise Reinsdorf în cursulŭ procesului, »n'așŭ trebui sĕ dau rĕspunsŭ nicĭ unui tribunalŭ.“ Dóră în cursulŭ veacurilorŭ următóre nu va mai fi nicĭ o armată de anarchiștĭ, căcĭ înainte de ce s'ar aduná o asemenea armată Europa ar perí în barbariă. Până atuncĭ statulŭ se apĕră contra anarchiștilorŭ după aceleașĭ principii, ce le proclamă ei. Elŭ are puterea și se folosesce de ea condamnându-i la mórte. Din partea puterei statului le rĕsună ecoulŭ propriei lorŭ devise: »Omulŭ nu trebue sĕ fie sentimentalŭ!«

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. tranz.«)

Pesta, 23 Decemvre. — Părechea princiară de corónă a sositŭ erĭ séră. La gară a fostŭ salutatŭ prințulŭ de corónă de Jokai. Aȩi înainte de améȩi s'au făcutŭ primirile.

Viena, 23 Decemvre. — Lucas Jauner sĕ fi păgubitŭ institutulŭ „Giro Cassenverein,“ defraudându'i depositulŭ de 45,000 fl.

Lipsca, 23 Decemvre. — Procesulŭ anarchiștilorŭ, inculpațĭ de atentatulŭ dela Niederwald, s'a terminatŭ. S'a datŭ următórea sentință: Reinsdorf s'a condamnatŭ la mórte, eventualŭ la 15 anĭ închisóre; Bachmann la 10 anĭ închisóre; Rupsch și Kűhler la mórte, eventualŭ la 12 anĭ închisóre; Holzhauer la 10 anĭ închisóre. Ceilalțĭ au fostŭ achitațĭ.

BIBLIOGRAFIĂ.

Documente privitóre la Istoria Românilorŭ, culese de Eudoxiu Hurmuzaki, publicate în Bucurescĭ 1884 sub auscipiele Academiei Române și ale ministeriului cultelorŭ și ale instrucțiunei publice, volumulŭ IV. partea II, 1600—1650, cu portretulŭ lui Vasilie Vodă-Lupulŭ, au eșitŭ de sub tiparŭ și anume: Documente descoperite de d-lŭ C. Esarcu în archivele din Italia; documente din archivele Veneției publicate de Academia română; estrase din raporturile ambasadorilorŭ venețianĭ către senatŭ, asupra afacerilorŭ Moldovei și ale Munteniei în limba italiană; »La Giornata di Giorgio Basta« contra Michele Vaivoda di Valachia di an 1600 con 1 successi del modesto anno, doppo la battaglia in Transilvania descritta de Achille Tarducci și unŭ Indice despre cuprinsulŭ cărții. Se află în Bucurescĭ stabilimentulŭ graficŭ: Socecŭ et Teclu, (96, strada Berzi 96).

Zur Geschichtsforschung über die Romänen este titlulŭ unorŭ studii istorice-critice și etnologice de V. **Maniu**, secretarulŭ secțiunii istorice a Academiei de sciințe din Bucurescĭ, tradusă în limba germană de P. Broșteanu. Reșița, tipografia Simionŭ Pocreanŭ, 1884. Originalulŭ Hunfalvy, copia Rethi et consortes potŭ învĕța din aceste studii multe lucrurĭ, despre care sĕu n'au nicĭ ideă, sĕu șovinismulŭ îi face sĕ se degradeze până a nega cu încăpăținare adevĕrurile istorice. Le recomandămŭ și acéstă carte, precumŭ le-amŭ recomandatŭ și »Teoria lui Roessler« de Xenopolu. Pentru noi Românii suntŭ adevĕrate tesaure, care n'arŭ trebui sĕ lipséscă din biblioteca nicĭ unuia.

Țara nouă, revistă sciințifică, politică, economică, și literară. apare de douĕ orĭ pe lună, redactorŭ Ioanŭ **Nenițescu.** Sumarulŭ Nr. 20: Ioanŭ Brătianu și situațiunea actuala, de unŭ Românŭ din generația nouă. — Studii asupra istoriei Românilorŭ (Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria 1784—85 scrisă pe basa documentelorŭ oficiale de Nic. Densușianŭ) de I. N. P. Trăsurĭ din viața și moravurile Eschimoșilorŭ din Groenlanda (sfârșitŭ) de Const. C. Popovicĭ. Abonamentulŭ: pe unŭ anŭ 10 lei; pe șease lunĭ 5 lei; pe trei lunĭ 3 lei. Unŭ numĕrŭ 50 banĭ.

DIVERSE.

Biblia. — Biblia, fiindŭ cartea care a fostŭ tipărită cea d'ântêiu, este fórte adesea și cartea care conține mai multe greșelĭ. In Englitera se află o Bibliă publicată în 1717, care din causa greșalelorŭ séle de tiparŭ s'a vêndutŭ fórte scumpŭ. In Germania, soția unui tipografŭ, voindŭ sĕ'șĭ rĕsbune pe soțulŭ ei, profită de tipărirea unei nouĕ edițiunĭ a Bibliei pentru a schimba înțelesulŭ sentinței de supunere conjugală, pronunțată în contra Evei în versetulŭ 16 de la capitolulŭ III alŭ Genesei. Ea scóse cele d'ântêiu douĕ litere din cuvêntulŭ herr (domnŭ) și substituì silaba na, ast-felŭ că în locŭ de: »Soțulŭ tĕu va fi domnulŭ tĕu,« preceptulŭ lui Dumneȩeu se schimbà ast-felŭ: »Soțulŭ tĕu va fi nebunulŭ tĕu.«

O mângăere. — O femee, alŭ cărei bărbatŭ murise de curêndŭ, fu visitată de câte-va pretine, care veniseră sĕ o consoleze. Vĕduva cu lacrimile în ochĭ de durere ȩise: »O mângăere totușĭ mi-a rĕmasŭ; acum sciu — unde petrece bărbatulŭ meu nopțile.«

Unŭ rĕutăciosŭ. — Unŭ tênĕrŭ vorbesce cu unŭ bĕtrênŭ. »Eu în fiecare sĕptĕmână mĕ radŭ odată«, ȩise tênĕrulŭ. »E de prisosŭ, replicà bĕtrênulŭ, ți-ar fi de ajunsŭ și o gumă de ștersŭ.«

O amazónă turcă. — Ȩilele trecute tînĕra și fermecătórea turcă Adela Hanum împreună cu omulŭ care o întovărășa fu primită de sultanŭ în audiență privată. Acésta ținù aprópe o oră în care Abdul Hamid arătă tinerei o deosebită considerațiă și curteniă. Adela Hanum, care e din țara Curdilorŭ, în 1877 rădicase cu cheltuelile ei unŭ corpŭ de voluntarĭ printre compatrioții ei și ilŭ conduse în luptă contra Rușilorŭ, comandându'lŭ în persónă și făcêndŭ minunĭ de vitejie. Acestŭ corpŭ aduse servicii reale și după resbelŭ, tînĕra resboinică primi de la sultanŭ douĕ decorații. Amazona care, de cățĭ-va anĭ e vĕduvă, s'a hotărîtŭ sĕ se ducă la Mecca și sĕ móră acolo în contemplare și în rugăciunĭ lângă mormêntulŭ profetului. Ea a venitŭ în Constantinopole sĕ capete mai întâiu de la marele Califŭ învoiala ca sĕ fie înmormêntată în sfânta cetate a musulmanilorŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 22 Decemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	124.10
Rentă de aurŭ 4% . . .	96.
Rentă de hârtiă 5% . .	90.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	120.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.75
Bonurĭ rurale ungare . .	100.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.25
Bonurĭ rurale transilvane	100.75
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	116.80
Renta de hârtiă austriacă	81.90
Renta de arg. austr. . .	83.10
Renta de aurŭ austr. . .	104.50
Losurile din 1860 . . .	134.75
Acţiunile băncei austro-ungare	856 —
Act. băncei de creditŭ ung.	304.75
Act. băncei de creditŭ austr.	293.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.79
Napoleon-d'orĭ	9.75½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.20
Londra 10 Livres sterlinge	123.30

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 8 Decemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	—	—
Renta rom. amort. (5%) . .	—	—
» convert. (6%) . .	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	—	—
Credit fonc. rural (7%) . .	—	—
» „ „ (5%) . .	—	—
» » urban (7%) . .	—	—
» » » (6%) . .	—	—
» » » (5%) . . .	83¼	—
Banca naţională a României	1250	—
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	315	—
« » » Naţională . .	—	—
Aurŭ	12.50%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 23 Decemvre st. n. 1884.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	8 66	Vênd.	8.68
Argint românesc	»	8 60	»	8.64
Napoleon-d'orĭ	»	9.74	»	9.75
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	125—	„	126—
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

8423—1884 számhoz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvszék mint tkvi hatoság közhirréteszi, hogy Vladŭ Munteanŭ Zernesti lakos végrehajtatónak Vladŭ Vulcanŭ és társai Zernesti lakosok vegrehajtást szenvedö elleni 120 frt.—kr. tökekövetelés és járlékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvszék területén lévő a Zernesti határon fekvő a Zernesti 551 számu tjkben A + alatt 1086, 3703, 3861, 3862 4208, 4218, 4220, 5266, 6575, 6908/1, 7060, 7471, 7472, 7558, 7593, 7818, 7894, 7975, 9056, 9057, 9448, 10414, 10698, 10798/3, 12605, 12888, 12931 helyr. számu ingatlanra az árverést 754 frt. —krban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1884 évi December hó 31-ik napján délelött 9 orakor Zernest község irodájában megtartando nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozok tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át vagy is 75 frt. 40 kr. készpénzben, vagy az 1881 LX. t. cz. 42 §ában jelzett árfolyammal szamitott és az 1881 évi November 1-án 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8 §ában, kijelölt ovadék-képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biroságnál elöleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brasson 1884 évi October ho 18-án.

A brassoi kir. tszék mint telekkvi hatoság.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5.59	9.18	
Cluşiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
Cluşiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.